

УДК 658.5
Кутідзе А.М.
асп. НУ «Запорізька політехніка»

РОЛЬ КОНТРОЛІНГУ В ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

Нестабільність зовнішнього середовища, збільшення ризиків, посилення конкуренції змушують підприємства шукати та впроваджувати в практику управління методи та інструменти, які б дозволили їм в довгостроковому та короткостроковому періоді ефективно управляти підприємством.

Наразі на підприємствах України стає актуальною темою впровадження контролінгу. Адже саме контролінг має великий вплив на діяльність підприємства, сприяє його ефективному функціонуванню в цілому.

Контролінг - це новітня концепція ефективного управління підприємством для забезпечення його довготермінового існування на ринку. Контролінг визначають як сукупність методів та процедур, які спрямовані на вирішення проблем незадовільного функціонування підприємства, подолання негативних внутрішніх явищ та загального оздоровлення його фінансово-господарської діяльності [1].

У процесі розвитку підприємства функція управління та контролю для керівництва значно ускладнюється, й тому, з метою забезпечення ефективного функціонування бізнесу, з'являється необхідність впровадження системи контролінгу. Особливо важливо це для таких підприємств, де прийняття важливих оперативних та стратегічних рішень потребує обробки великих обсягів інформації. У сучасних умовах необхідне введення комплексної методології і заснованого на ній інструментарію, які допомогли б модернізувати організаційну й інформаційну структуру підприємства, а отже, вирішувати базові проблеми його розвитку.

Основним завданням контролінгу є орієнтація процесу управління на досягнення цілей підприємства. Стратегічний контролінг зорієнтований на довгострокову перспективу. Основними його напрямками є аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища, аналіз конкуренції, аналіз ключових факторів успіху, аналіз стратегічних планів тощо. Стратегічний контролінг є необхідним при розробці стратегії, встановленні цілей і завдань, тому до його основних інструментів відносять такі: бенчмаркінг, SWOT-аналіз, аналіз потенціалу, портфельний аналіз, вартісний аналіз, інвестиційний аналіз, розробка сценаріїв, аналіз ризиків.

Оперативний контролінг спрямовано на забезпечення прибутковості та ліквідності і результатом його функціонування на підприємстві є створення системи управління, що забезпечує ефективне досягнення його поточних цілей, а також дозволяє оптимізувати співвідношення «витрати – прибуток» на підприємстві. Інструментарій оперативного контролінгу включає бюджетування, «директ-кост», аналіз точки беззбитковості, ABC-аналіз, управління запасами матеріалів, аналіз об'єму замовлень, метод розрахунку сум покриття, аналіз вузьких місць, аналіз відхилень та інше[2].

На сьогодні невід'ємною частиною бізнес-процесів стає цифровізація, що вимагає адаптації традиційних функцій контролінгу до нових реалій. Цифрові інструменти роблять процеси збору, обробки, аналізу і моніторингу даних для ухвалення управлінських рішень більш точними, оперативними та прозорими [3]. Такі інструменти цифрового контролінгу, як і штучний інтелект (ШІ), блокчейн-технології, Інтернет речей (IoT) роблять його

ключовим інструментом для підвищення ефективності та конкурентоспроможності підприємств.

Контролінг охоплює всі сфери діяльності підприємства, тому важливо підходити системно до практичної реалізації функцій контролінгу. Застосування інструментів стратегічного і оперативного контролінгу дозволяє отримати комплексну оцінку поточного стану підприємства, виявити недоліки, відхилення від планових показників та визначити оптимальні напрями подальшого розвитку на шляху до досягнення стратегічних цілей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Брітченко І. Г., Князевич А. О. Контролінг : навч. посіб. Рівне : Волинські обереги, 2015. 280 с.
2. Прокопенко О. В., Прокопенко М. О. Оцінка сучасних інструментів контролінгу на підприємстві. Проблеми економіки. № 4, 2016. С.157-162.
3. Чернова В. В., Тер Велде Р. В. Діджиталізація контролінгу: сучасні рішення для ефективного управління підприємством. Науковий вісник Одеського національного економічного університету. № 12 (325), 2024. С.108-114.